

Україна у фокусі

19 – 25 листопада

2012 року

ЗМІСТ

I. Огляд політичних подій за тиждень.....3

II. Аналітична довідка.....5

Демократичні процеси.

***Останні дні старого парламенту:
боротьба всередині та ззовні.....5***

I. Огляд політичних подій за тиждень

19
листопада

Верховна Рада нового скликання має зібратися не пізніше 14-го грудня. Про це на погоджувальній раді повідомив спікер іще чинного парламенту Володимир Литвин.

В опозиції сумніваються у легітимності нового парламенту. Про це на погоджувальній раді заявив лідер фракції БЮТ-«Батьківщина» Андрій Кожем'якін, зачитавши її заяву. Зокрема бютівці вважають, що оголошені Центрвиборчкомом результати виборів не відображають справжнього волевиявлення громадян. Водночас опозиціонери заявили, що виступають проти перевиборів на проблемних округах, а вимагають лише переголосування, що передбачає не висунення нових кандидатів, а переголосування за тих, хто був у списках кандидатів 28-го жовтня.

У Верховній Раді зареєстровано законопроект депутатства від Партії регіонів Віталія Хомутинніка, який пропонує оподатковувати операції з продажу іноземної валюти на 15%. Депутат вважає, що таке нововведення покращить фінансовий стан Пенсійного фонду і зменшить готівковий обіг валюти.

20
листопада

Розгляд законопроекту про 15%-ий податок на продаж українцями валюти на невизначений термін відклав спікер парламенту Володимир Литвин. У прес-службі автора законопроекту Віталія Хомутинніка повідомили, що закон був відкликаний комітетом із питань фінансів, аби доопрацювати документ та узгодити позиції Кабміну, Нацбанку та громадськості.

Верховна Рада подовжила мораторій на продаж землі до 2016 року. За це рішення проголосували 269 депутатів із-поміж 348-ми зареєстрованих у сесійній залі.

Європейський суд з прав людини залишив у силі рішення у справі екс-міністра внутрішніх справ України Юрія Луценка, відхиливши прохання українського уряду про його перегляд Великою палатою. Нагадаємо, 3 липня європейський суд з прав людини ухвалив рішення про те, що арешт екс-міністра МВС порушує права людини і зобов'язав Україну виплатити Юрію Луценку 15 тис. євро компенсації морального збитку. Україна це рішення оскаржувала.

21
листопада

Три урядовці подали Президентові заяви про своє звільнення. Серед них – міністр надзвичайних справ Віктор Балога, міністр освіти Дмитро Табачник, керівник Міністерства з питань житлово-комунального господарства Анатолій Близнюк. Про те, чи перейдуть вони працювати до парламенту чи залишитися на займаних посадах в Кабміні, вирішуватиме Президент. Зі своєю майбутньою посадою мають визначитися ще п'ять урядовців, обраних народними депутатами, серед яких – прем'єр Микола Азаров, два віце-прем'єри –

Сергій Тігіпко і Борис Колесніков, а також два міністри: юстиції – Олександр Лавринович та економічного розвитку – Петро Порошенко.

22
листопада

Апеляційний суд Києва відхилив апеляційну скаргу Юрія Луценка, підтвердивши тим самим дворічний вирок екс-міністра в справі щодо стеження під час розслідування отруєння Віктора Юшенка. Із цим рішенням не погодився один із суддів, прізвище якого не відоме. Адвокат екс-міністра заявив, що захист подаватиме касаційну скаргу до суду вищої інстанції, а окрема думка судді сприятиме встановленню справедливого вироку. Тим часом Юрія Луценка відрадили назад до Менської колонії.

Під час акції, присвяченій 8-ій річниці Помаранчевої революції на Майдані Незалежності відбулася сутичка активістів з міліцією. Шістьох активістів, які спробували розкласти намет, затримали і доправили у районне відділення міліції. За словами міністра внутрішніх справ Віталія Захарченка, організатори акції знали, що була заборона на встановлення наметів під час акції і все одно пішли на такий крок, за що й були затримані.

23
листопада

Чергове слухання щодо діяльності корпорації Єдині енергетичні системи України перенесли на 18 грудня. Юлія Тимошенко, яка фігурує у цій справі, напередодні відмовилася відвідати засідання суду через стан здоров'я. Представники Феміди вважають, що засідання неможливе без присутності екс-прем'єра.

Наталія Королевська знову не з'явилася до Господарського суду міста Києва у справі проти соціологів, яку сама ж й ініціювала, звинувативши фонд «Демократичні ініціативи» та Київський міжнародний інститут соціології у недостовірності, як здалось лідеру партії «Україна – вперед!», передвиборного рейтингу її політичної сили. Розгляд позову, який вже переносився, назначено на 29 листопада. Нагадаємо, на попередньому засіданні відповідач попросив політсилу Королевської надати матеріали досліджень, згідно з якими партія долала 5%-ий бар'єр для проходження у Верховну Раду, на які посилається позивач.

24
листопада

Цього тижня в Україні вшановують пам'ять жертв Голодомору 1932–1933 рр. Сьогодні о 16-тій годині громадяни по всій Україні запалили свічки у знак пам'яті про загиблих від геноциду. До українців в усьому світу приєдналася й Америка. Про це йдеться у заяві, яку оприлюднив Білий дім. За офіційними даними, кількість загиблих від Голодомору в Україні становить понад 4 мільйони людей.

II. Аналітична довідка

✓ Демократичні процеси

ОСТАННІ ДНІ СТАРОГО ПАРЛАМЕНТУ: БОРТЬБА ВСЕРЕДИНИ ТА ЗЗОВНІ

22 листопада відбулося перше засідання Підготовчої депутатської групи, яка має врегулювати організаційні моменти роботи нового скликання Верховної Ради. Попри те, що конкретні результати її роботи ще попереду, вже зараз очевидно, що як перед правлячою Партією регіонів, так і перед опозиційними парламентськими силами стоять важливі дилеми з приводу характеру поведінки в новому скликанні Верховної Ради. У той же час останні дні старого парламенту ознаменувалися прийняттям низки резонансних законодавчих актів, які, вочевидь, було навмисно притримано до цього періоду.

Чим пояснити активізацію законодавчого процесу в останні дні Верховної Ради 6-го скликання?

Якою є поточна розстановка сил між провладними й опозиційними парламентськими партіями?

Останні потуги

Список важливих законодавчих актів, ухвалених Верховною Радою, що доживає свої останні дні, протягом післявиборчого періоду, вражає. При цьому всі вони грають на руку Партії регіонів. 6 листопада парламентська більшість прийняла в другому читанні закон «Про всеукраїнський референдум», який з грубими порушеннями чинного законодавства й Конституції поставив механізм прямого народного волевиявлення під контроль президентської вертикалі. 20 листопада парламент повторно ухвалив закон «Про єдиний державний демографічний реєстр» із переважно косметичними зауваженнями Президента, який разом із введенням біометричних паспортів передбачає створення загальнодержавної бази даних про всіх громадян України без запобіжників її зловживання та дає можливість приватній структурі

«ЄДАПС», яку пов'язують з депутатом від Партії регіонів Василем Грицаком, виконувати багатомільйонні замовлення з виготовлення документів. Того ж дня парламентарі вирішили продовжити мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення до 1 січня 2016 року, що за цікавим збігом покриває весь термін президентської каденції Віктора Януковича. Ще одну законодавчу ініціативу щодо введення 15-відсоткового податку на продаж валюти фізичними особами було внесено до парламенту 19 листопада, однак уже наступного дня її відкликали.

Можна говорити про кілька причин такого поспіху депутатів парламентської більшості. По-перше, прийняття таких законопроектів, які викликали зрозумілу негативну реакцію опозиції й представників

експертного середовища, було навмисно відкладено на період після виборів, оскільки вони могли суттєво пошкодити електоральний рейтинг Партії регіонів. По-друге, післявиборні баталії довкола встановлення результатів голосування та налагодження механізмів взаємодії в новому парламенті створили сприятливе відволікаюче тло для реалізації цих законодавчих ініціатив. По-третє, в умовах, коли перспектива створення однопартійної більшості в

майбутньому парламенті поки неясна, представники правлячої партії вирішили витиснути зі старої Верховної Ради, систему голосування в якій поставлено на конвеєр, максимум можливого. Таким чином, скориставшись зручним моментом, Президент і депутати Партії регіонів забезпечили себе потужними законодавчими інструментами реалізації власних амбіцій, підтримка яких новим парламентом могла би потребувати куди більших зусиль.

На роздоріжжі

На можливість виникнення проблем із послухом парламенту Президентів вказують, зокрема, події останніх днів. З одного боку, Партія регіонів продовжила «рекрутування» депутатів-мажоритарників заради створення власної парламентської більшості, однак поки не досягла бажаної цифри в 226 депутатів. Для того, аби все-таки виконати це завдання, в хід було пущено неординарні методи, як-от зміни до регламенту Верховної Ради, які де факто встановили мінімально допустимий поріг для створення нових фракцій на рівні 32 депутатів (саме стільки зараз має найменш чисельна партія, яка може створити власну фракцію – Комуністична партія) і значно обмежили права позафракційних депутатів. Таким чином представники правлячої партії намагалися, з одного боку, убезпечити себе від виникнення незалежних фракцій і, з іншого боку, спонукати позафракційних депутатів до вступу у власну фракцію. Перешкодою для реалізації плану Партії регіонів, втім, можуть стати амбіції окремих мажоритарників з колишнього «помаранчевого» табору

– зокрема, Петра Порошенка й Віктора Балоги – які прагнуть створити власні депутатські групи й таким чином посилити власні переговорні позиції. Відкритим лишається й питання співпраці з комуністами, які на хвилі електорального успіху радикалізували власну риторику й, вочевидь, намагатимуться витиснути максимум зі свого двоякого положення позірних опозиціонерів і потенційних союзників Партії регіонів. Чим завершиться кампанія правлячої партії зі створення однопартійної більшості, покаже вже найближчий час.

Не менше проблем існує і в таборі опозиційних парламентських фракцій. Попри відмову від бойкоту новообраного парламенту формат роботи в ньому лишається для головних опозиціонерів країни невирішеним питанням. На загальному рівні опозиція може обрати принаймні дві стратегії поведінки в майбутньому парламенті. Перший полягатиме у включенні в підготовчу роботу та процес розподілу парламентських комітетів і портфелів з метою максимального представництва для подальшого

впливу на роботу парламенту. Проблеми, однак, полягають у тому, що, по-перше, ні між трьома опозиційними фракціями, ні всередині них поки немає консенсусу з приводу такого способу дій і, по-друге, опозиція не має достатньої кількості депутатів, аби диктувати свої умови Партії регіонів. Крім того, багато запитань викликає й кінцева ефективність такої стратегії, зважаючи на дуже незначну роль комітетів у законодавчій роботі парламенту чинного скликання. Тому інша модель поведінки полягатиме у відмові від

участі в підготовці до роботи нової Верховної Ради, що може частково делегітимізувати законодавчий орган і майбутню більшість, однак у той же час позбавить опозиціонерів навіть формальних важелів впливу на роботу парламенту. Відповідно, перспективи опозиції в майбутньому парламенті поки виглядають не надто райдужними і єдине, що може змінити загальну розстановку сил на їх користь – це повна узгодженість позицій і дій усіх учасників опозиційного табору.

Висновки

Таким чином, протягом останніх днів роботи Верховної Ради 6-го скликання паралельно відбувалися два важливих процеси. По-перше, діюча парламентська більшість з порушеннями процедурних і змістових аспектів законодавства ухвалила низку резонансних документів, які посилили позиції правлячої команди напередодні першого засідання нового парламенту. По-друге, всі учасники нової Верховної Ради продовжили докладати зусиль для виконання поставлених завдань: Партія регіонів – створення однопартійної більшості; Комуністична партія й депутати-мажоритарники – отримання максимальних преференцій від співпраці з правлячою партією; опозиційні фракції – вироблення спільної стратегії дій у стінах парламенту.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук